

Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
Publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | B-1000 Brussel
Gratis telefoon 1700 | Fax +32 2 553 13 50
Email: info@vreg.be
Web: www.vreg.be

Advies van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 20 juli 2015

met betrekking tot de doelstellingen van aansluitbaarheidsgraad voor de
aardgasdistributienetten

ADV-2015-07

1. Inleiding

Het Energiedecreet legt drie doelstellingen op met betrekking tot de aansluitbaarheidsgraad van de aardgasdistributienetten in woongebied tegen 2015 en 2020.

Het [regeerakkoord 2014-2019](#) vermeldt dat deze aansluitbaarheidsgraad geëvalueerd moet worden.

In wat volgt, worden de bepalingen in het Energiedecreet over aansluitbaarheidsgraad weergegeven. Daarna komt het proces van evaluatie van de doelstellingen met betrekking tot aansluitbaarheidsgraad aan bod. Vervolgens beschrijven we een nieuw voorstel voor de uitbreiding van de aardgasdistributienetten. Als laatste wordt ingegaan op de aanpassingen aan de wetgeving die hiervoor nodig zijn.

2. Energiedecreet

Onder 'aansluitbaarheidsgraad' wordt begrepen *het aantal 'ontsloten wooneenheden of gebouwen'¹ in verhouding tot het totaal aantal wooneenheden en gebouwen in een bepaald gebied* (art. 1.1.3, 2° van het Energiedecreet).

Het Energiedecreet legt drie doelstellingen op met betrekking tot de aansluitbaarheidsgraad.

Aansluitbaarheidsgraad	in 2015	in 2020	
in het geheel van de gebieden die in het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan de bestemming hebben van:			
- woongebied	95%	99%	95%
- woongebied met culturele, historische en/of esthetische waarde			
- woonuitbreidingsgebied			
- woongebied met landelijk karakter			
- woongebied met landelijk karakter en culturele, historische en/of esthetische waarde			

De doelstelling voor 2015 is reeds gehaald.

Resten dus nog de twee doelstellingen voor 2020:

- 95% aansluitbaarheidsgraad in alle woongebieden: hierna de "**2020-95%-doelstelling**"

¹ Ook dit begrip wordt gedefinieerd (art. 1.1.3, 96° Energiedecreet):

'ontsloten wooneenheid of gebouw' is de wooneenheid die of gebouw dat aan één van de volgende voorwaarden voldoet:

- a) de wooneenheid of het gebouw is aangesloten op een aardgasdistributienet;
- b) het betreft een aansluitbare wooneenheid of gebouw;
- c) er is langs de openbare weg een biogasnet aanwezig of een warmtenet dat gevoed wordt op basis van restwarmte, hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekraftkoppeling;
- d) de wooneenheid of het gebouw heeft een energieprestatiepeil lager dan E20 of voorziet in zijn volledige verwarmingsbehoefte door middel van hernieuwbare energiebronnen

- 99% in woongebied, woongebied met culturele, historische en/of esthetische waarde en woonuitbreidingsgebied: hierna de "**2020-99%-doelstelling**"

3. Evaluatie van de opgelegde aansluitbaarheidsgraad-doelstellingen

3.1. Regeerakkoord en beleidsnota

Het regeerakkoord 2014-2019 bevat volgende bepaling over het evalueren van de doelstellingen van aansluitbaarheidsgraad:

Met het oog op het beperken van de netkosten worden de kosten en baten van de verplichte aansluitbaarheidsgraad van 95% van alle woningen op het aardgasnet geëvalueerd en aangepast in het licht van de verstrengende EPB-regelgeving. We stimuleren klimaatvriendelijke alternatieven.

We merken op dat het niet zozeer de 2020-95%-doelstelling, maar wel de 2020-99%-doelstelling is waar de distributienetbeheerders nog het verst van verwijderd zijn, en die door de distributienetbeheerders in vraag wordt gesteld².

De beleidsnota Energie 2014-2019 bepaalt:

Bijgevolg zal in 2015 worden nagegaan of deze streefcijfers voor 2020 in de huidige context niet aangepast moeten worden in het licht van de aanscherping van de EPB-regelgeving richting bijna-energie neutrale nieuwbouw en de realisatie van warmtenetten.

3.2. Evaluatie en overleg met distributienetbeheerders

3.2.1. Evaluatie: investeringsplannen

De VREG constateerde in zijn rapport van 2014 over de investeringsplannen 2015-2017 van de aardgasdistributienetbeheerders in het Vlaamse Gewest³ dat de 2020-95%-doelstelling door alle distributienetbeheerders ressorterend onder Eandis nu reeds gehaald is, en ook de distributienetbeheerders ressorterend onder Infrac goed op schema zitten om deze doelstelling te halen.

Er werd echter vastgesteld dat er nog een bijzondere inspanning nodig is van de distributienetbeheerders om tegen 2020 de 2020-99%-doelstelling te halen. De distributienetbeheerders wezen er toen op dat de inspanningen om deze aansluitbaarheidsgraad te halen niet meer in verhouding staan tot de verwachte opbrengsten.

De VREG heeft in de loop van 2014 en 2015 overleg gepleegd met de distributienetbeheerders over deze doelstelling, en over mogelijke alternatieven hiervoor.

² RAPP-2014-12 over de investeringsplannen 2015-2017 van de aardgasdistributienetbeheerders in het Vlaamse Gewest; zie <http://vreg.be/nl/document/rapp-2014-12>

³ RAPP-2014-12

3.2.2. Overleg

Eandis

Om aan de 2020-99%-doelstelling te voldoen zou Eandis 30 meter gasleiding moeten aanleggen per aansluitbare woning. Uit een rendabiliteitsstudie van Eandis blijkt dat rekening houdend met het verwachte (lagere) huishoudelijke aardgasverbruik een uitbreiding van maximaal 12,5 meter per aansluitbare woning rendabel is. Onder 'rendabel' wordt verstaan dat de IRR van een uitbreiding over een periode van dertig jaar groter dan of gelijk aan de WACC⁴ is.

Verder hebben bepaalde klantensegmenten een substantiële invloed op de aansluitbaarheidsgraad, maar indien men voor deze klanten een gasnetuitbreiding realiseert met de bedoeling om de opgelegde aansluitbaarheidsgraad te halen, is het zeer onzeker of zij op het gasnet zullen aansluiten. Zo zijn er voor appartementen aan de kust de laatste jaren geen vragen voor aardgas bij Eandis, wellicht door de aanwezigheid van elektrische verwarming. In het algemeen sluiten appartementen met meer dan 10 wooneenheden veel minder dan gemiddeld aan op het aardgasnet. De overschakeling op aardgas kan in dergelijke gevallen niet op vraag van een individuele netgebruiker maar is een collectieve beslissing, soms gelinkt met renovatie van het gebouw.

Infrac

Ook voor Inter-energa geeft een rendabiliteitsberekening aan dat de uitbreidingen die nodig zijn om de 2020-99%-doelstelling te realiseren niet rendabel zijn. Voor Infrac West en Iveg heeft Infrac tijdens het overleg geen berekening overgemaakt.

Alternatieven

Tijdens het overleg met de distributienetbeheerders werden volgende alternatieven voor de decretale doelstellingen van aansluitbaarheidsgraad besproken:

- In een eerste voorstel suggereerden de distributienetbeheerders om de opgelegde doelstellingen te behouden, maar deze toe te passen op de *verwachte* aansluitbaarheidsgraad. In dit voorstel werd de aansluitbaarheidsgraad verhoogd met de busnummers die binnen 6 maand na klantvraag aansluitbaar gemaakt kunnen worden.

Bedenkingen van de VREG bij dit voorstel waren dat hiermee een complexere berekeningsmethode ingevoerd zou worden en dat er geen uniforme berekeningsmethode gehanteerd werd door Infrac en Eandis. Bovendien was het voorstel niet zo transparant naar nieuwe netgebruikers toe.

- In het meest recente overleg werd uitgegaan van het verlaten van de doelstellingen van aansluitbaarheidsgraad en het focussen op de netuitbreidingen die rendabel uitgevoerd kunnen worden.⁵ De netuitbreiding ten laste van de distributienetbeheerder zou daarbij dan begrensd zijn tot het rendabele deel; het niet-rendabele deel zou worden aangerekend aan de aanvrager van een gasaansluiting.

Het is dit tweede voorstel dat geadviseerd wordt door de VREG en dat in deze nota verder besproken wordt.

⁴ Eandis gebruikte in deze oefening een WACC van 5,83%

⁵ Overstap van een aanbodgedreven model naar een vraaggedreven model

Voor Infrax betekent het verlaten van de 2020-99%-doelstelling en het focussen op rendabele netuitbreidingen een vermeden kost van 18 miljoen euro (NCW). Voor Eandis is de vermeden kost 15 miljoen euro.

4. Bespreking voorstel

Het voorstel bestaat uit volgende elementen:

- Verlaten van de doelstellingen van aansluitbaarheidsgraad (2020-95%-doelstelling en 2020-99%-doelstelling) zoals vastgelegd in het Energiedecreet.
- Evaluatie van de rendabiliteit van elke aanvraag tot aansluiting waarbij een gasnetuitbreiding nodig is.

Het houdt het volgende in:

A) Individuele aansluiting

De voor de realisatie van de aansluiting vereiste netuitbreiding bestaat uit een rendabel en een niet-rendabel deel. Er wordt voorgesteld het rendabele deel te bepalen als een forfaitaire tegemoetkoming ten laste van de distributienetbeheerder, en dit per aansluitbaar gemaakte wooneenheid of gebouw.

Dit is onafhankelijk van de gebiedsindeling volgens het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan.

Meer concreet is de forfaitaire tegemoetkoming voor huishoudelijke afnemers een vaste lengte in meter per aansluitbaar gemaakte wooneenheid of gebouw (inclusief de woning van de aanvrager), ten laste van de distributienetbeheerder.

Voor niet-huishoudelijke afnemers kan een forfaitaire tegemoetkoming in aantal meter toegepast worden, die groter wordt naarmate de aansluitingscapaciteit groter is.

Deze tegemoetkoming (in meter) is gebaseerd op een rendabiliteitsberekening⁶ door Eandis en Infrax, waarbij rekening wordt gehouden met geschatte toekomstige inkomsten van aansluitbaar gemaakte wooneenheden of gebouwen, met de (dalende) evolutie van de energiebehoefte en het gasverbruik van het woningenbestand in functie van het E-peil, en met de evolutie van de aansluitingsgraad. De tegemoetkoming moet door de VREG vastgelegd worden in het kader van de tariefbevoegdheid, na consultatieprocedure en via beslissing over de tarieven.⁷

In de volgende gevallen is er geen forfaitaire tegemoetkoming:

voor de aansluiting van een wooneenheid of gebouw indien er langs de openbare weg ofwel een biogasnet aanwezig is, ofwel een warmtenet dat gevoed wordt op basis van restwarmte, hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling.

⁶ In deze berekening wordt onder 'rendabel' verstaan dat de IRR van een uitbreiding over een periode van dertig jaar groter dan of gelijk aan de WACC is, Eandis en Infrax gebruikten in deze oefening een WACC van 5,83%. De berekening door Eandis en Infrax wijst uit dat voor huishoudelijke afnemers een tegemoetkoming van 12,5 meter per aansluitbaar gemaakte wooneenheid of gebouw rendabel is.

⁷ Niet-periodieke tarieven

Moeten ook van de forfaitaire tegemoetkoming uitgesloten worden, de aanvragen tot aansluiting op het aardgasdistributienet van wooneenheden en gebouwen gelegen in verkavelingen waarin geen aardgasdistributienet werd aangelegd ten tijde van de verkaveling om reden dat een biogasnet aanwezig of gepland is, of een warmtenet aanwezig of gepland is dat gevoed wordt op basis van restwarmte, hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling, of omdat de verkaveling volledig bestaat uit wooneenheden of gebouwen die ofwel een energieprestatiepeil lager dan E20 hebben, ofwel in hun volledige verwarmingsbehoefte voorzien door middel van hernieuwbare energiebronnen of door een elektrische warmtepomp.

Zowel voor de gehele verkaveling, als voor de individuele woning of het individuele gebouw die op de genoemde wijzen in zijn warmtebehoefte kan voorzien, is de rendabiliteit van de gasnetuitbreiding niet gegarandeerd.

B) Nieuwe verkavelingen

Bij aanvragen voor netuitbreidingen in nieuwe verkavelingen geldt het volgende:

- de forfaitaire tegemoetkoming geldt voor de toevoerleiding naar de verkaveling;
- in de verkaveling zelf is de aanleg ten laste van de verkavelaar, zoals dit vandaag ook het geval is;
- de forfaitaire tegemoetkoming wordt berekend aan de hand van alle aansluitbaar gemaakte wooneenheden of gebouwen, zowel in de verkaveling als langs de toevoerleiding.

Er is geen forfaitaire tegemoetkoming voor de aansluiting van een verkaveling:

- waarin een biogasnet aanwezig of gepland is;
- waarin een warmtenet dat gevoed wordt op basis van restwarmte, hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling aanwezig of gepland is;
- die bestaat uit wooneenheden of gebouwen die ofwel een energieprestatiepeil lager dan E20 hebben, ofwel in hun volledige verwarmingsbehoefte voorzien door middel van hernieuwbare energiebronnen of door een elektrische warmtepomp.

De toepassing van een dergelijke regeling biedt meer transparantie voor de netgebruiker en is inpasbaar in de tariefregulering van de VREG.

De forfaitaire tegemoetkoming kan beschouwd worden als een alternatief voor het Nederlandse systeem, waarbij voor elke aanvrager die aansluit na de aanleg van de netuitbreiding een bepaalde 'restitutie' wordt terugbetaald aan de initiële aanvrager. In het hier beschreven voorstel wordt de tegemoetkoming op voorhand en in één keer aangeboden, terwijl dit in Nederland in meerdere keren tijdens de economische levensduur van de gasleiding gebeurt, wat administratief een stuk zwaarder is.

Los van aanvraaggestuurde netuitbreidingen kunnen distributienetbeheerders uiteraard nog altijd zelf het initiatief nemen tot de uitbreiding van het aardgasdistributienet.⁸ Dergelijk initiatief zal echter niet meer genomen worden louter en alleen om de decretale doelstellingen van aansluitbaarheidsgraad te halen, gezien deze doelstellingen geschrapt zouden worden. De distributienetbeheerders kunnen ook gasleidingen aanleggen omwille van synergieën met andere nutsvoorzieningen of om problemen in het distributienet op te lossen. Voor zover de distributienetbeheerder niet op eigen kosten een netuitbreiding doet als reactie op een specifieke aansluitingsaanvraag, zijn netuitbreidingen op

⁸ Art. 4.1.6 Energiedecreet bepaalt: "Het beheer van een distributienet [...] omvat, onder meer, de volgende taken: [...] 3° de uitbreiding van zijn net in het geografisch afgebakende gebied waarvoor hij werd aangewezen of, als er nog geen net aanwezig is, de aanleg van het net in dit geografisch afgebakende gebied; [...]"

initiatief van de distributienetbeheerder niet te beschouwen als discriminatoir. Dit kan opgevolgd worden via de investeringsplannen.

Het voorstel bevat geen wijziging met betrekking tot de bestaande beperking van de aansluitingskost tot 250 euro voor een eenvoudige aansluiting.⁹ De VREG onderschrijft¹⁰ deze regel die een stimulans is om aan te sluiten op de bestaande leidingen, wat belangrijk is voor de rendabiliteit van de aardgasdistributienetten.

Het Energiedecreet bepaalt in art. 4.1.19 dat bij het investeringsplan, dat de aardgasdistributienetbeheerders ter goedkeuring voorleggen aan de VREG, ook de aansluitbaarheidsgraad gerapporteerd moet worden. Dit geeft het percentage ontsloten¹¹ wooneenheden en gebouwen weer. Aangezien de doelstellingen van aansluitbaarheidsgraad verlaten worden, wordt zowel de definitie van 'aansluitbaarheidsgraad', als de definitie van 'ontsloten wooneenheid of gebouw', alsook de rapportering van de aansluitbaarheidsgraad irrelevant. Het zou evenwel nuttig zijn om wél het specifieke cijfer voor de (op aardgas) *aansluitbare*¹² (= één van de soorten ontsloten wooneenheden en gebouwen) en aangesloten wooneenheden en gebouwen te kennen.

5. Aanpassing van wetgeving

Het voorstel vergt een aantal aanpassingen aan het Energiedecreet van 8 mei 2009:

- Afdeling V bevat de bepalingen over aansluiting op een distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Een nieuw artikel met bepalingen over de tegemoetkoming door de distributienetbeheerder kan hier toegevoegd worden.

Aangezien gewenst is dat er ook uitzonderingen op het principe van de tegemoetkoming bepaald worden, namelijk in die gevallen waarin er geen sprake van een rendabele netuitbreiding is, maar deze uitzondering eerder detaillistisch zijn en kunnen evolueren in de tijd, is het gepast de bepaling van de uitzonderingen aan de Vlaamse regering over te laten. Een decreet dient krijtlijnen vast te leggen; de uitvoeringsbepalingen moeten door de regering bepaald worden.

Hierna volgt een tekstvoorstel voor zowel een aanpassing aan het Energiedecreet, als voor een uitvoeringsbepaling, in te voegen in het Energiebesluit.

⁹ art. 4.1.13., §1 van het Energiedecreet bepaalt dat de aardgasdistributienetbeheerder voor de aansluiting van een aansluitbare wooneenheid of gebouw op het aardgasdistributienet maximaal 250 euro mag aanrekenen als cumulatief aan enkele in dat artikel opgesomde voorwaarden voldaan is.

¹⁰ Wel is het zo dat deze bepaling logisch gezien deel zou moeten uitmaken van de tariefregulering.

¹¹ wooneenheid die of gebouw dat aan één van de volgende voorwaarden voldoet :

- a) de wooneenheid of het gebouw is aangesloten op een aardgasdistributienet;
- b) het betreft een aansluitbare wooneenheid of gebouw;
- c) er is langs de openbare weg een biogasnet aanwezig of een warmtenet dat gevoed wordt op basis van restwarmte, hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling;
- d) de wooneenheid of het gebouw heeft een energieprestatiepeil lager dan E20 of voorziet in zijn volledige verwarmingsbehoefte door middel van hernieuwbare energiebronnen

¹² art. 1.1.3, 3° Energiedecreet bepaalt het begrip "aansluitbare wooneenheid of gebouw"

Energiedecreet, tekstvoorstel voor aanvulling aan te brengen onder Afdeling V:

Voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de aansluiting van een wooneenheid of gebouw is het rendabele deel van de kosten voor de aanleg op het openbaar domein tussen de lagedrukleiding of residentiële middendrukleiding zoals bedoeld in art. 1.1.3., 3°, c), enerzijds, en de wooneenheid of het gebouw, anderzijds, ten laste van de aardgasdistributienetbeheerder, behoudens in de gevallen bepaald door de Vlaamse regering.

Voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de ontsluiting van een verkaveling is het rendabele deel van de kosten voor de aanleg op het openbaar domein tussen de lagedrukleiding of residentiële middendrukleiding zoals bedoeld in art. 1.1.3., 3°, c), enerzijds, en de verkaveling, anderzijds, ten laste van de aardgasdistributienetbeheerder, behoudens in de gevallen bepaald door de Vlaamse regering.

De aanvrager van de aansluiting of verkaveling draagt de overige kosten.

De VREG bepaalt het rendabele deel van de kosten voor de aanleg op het openbaar domein tussen het aardgasdistributienet en de wooneenheid, het gebouw of de verkaveling.

Energiebesluit, tekstvoorstel voor aanvulling:

§1. Er is geen tenlasteneming van een rendabel deel van de kosten door de aardgasdistributienetbeheerder, zoals in art. x, eerste lid/paragraaf/... [=aansluiting van een wooneenheid of gebouw] van het Energiedecreet, in volgende gevallen:

1° indien er langs de openbare weg een biogasnet aanwezig is;

2° indien er langs de openbare weg een warmtenet aanwezig is dat gevoed wordt op basis van restwarmte, hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling;

3° indien de wooneenheid of het gebouw gelegen is in een verkaveling zoals bedoeld in §2, 3°.

§2. Er is geen tenlasteneming van een rendabel deel van de kosten door de aardgasdistributienetbeheerder, zoals in art. x, tweede lid/paragraaf/... [=netuitbreiding met het oog op de ontsluiting van een verkaveling] van het Energiedecreet, in volgende gevallen:

1° in de verkaveling is een biogasnet aanwezig of gepland;

2° in de verkaveling is een warmtenet aanwezig of gepland dat gevoed wordt op basis van restwarmte, hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling;

3° de verkaveling bestaat volledig uit wooneenheden of gebouwen die ofwel een energieprestatiepeil lager dan E20 hebben, ofwel in hun volledige verwarmingsbehoefte voorzien door middel van hernieuwbare energiebronnen of door een elektrische warmtepomp.

- Artikel 4.1.15

Het 'recht op aansluiting' voor *aansluitbare* wooneenheid of gebouw kan uitgebreid worden naar elke afnemer en beperkt worden tot huishoudelijk verbruik zoals in het artikel voor elektriciteit. Dit kan door het artikel als volgt te wijzigen:

Elke aardgasdistributienetbeheerder is ertoe gehouden om elke afnemer die aardgas koopt voor eigen huishoudelijk gebruik en niet voor commerciële of professionele activiteiten overeenkomstig de regels van het toepasselijke technisch reglement aan te sluiten op het aardgasdistributienet als hij daartoe verzocht wordt, op voorwaarde dat :

a) de aanvrager bij nieuwbouw een geldige stedenbouwkundige vergunning kan voorleggen;

b) een bestaande wooneenheid of een bestaand gebouw hoofdzakelijk vergund is of geacht wordt vergund te zijn;

- Artikel 4.1.16

- De doelstellingen voor de aansluitbaarheidsgraad moeten geschrapt worden.
- De bepaling over het herzien van de timing kan geschrapt worden.
- De bepaling over het verslag uitbrengen van de aansluitingsgraad wordt beter in art. 4.1.19 ingepast.

Dit wil dus zeggen dat artikel 4.1.16 volledig geschrapt kan worden.

- Art. 4.1.19

Schrappen van doelstellingen voor aansluitbaarheidsgraad en rapporteren van aangesloten en aansluitbare wooneenheden of gebouwen.

Dit kan door in §1, derde lid, 3° te schrappen en te vervangen als volgt:

3° het aantal aangesloten¹³ en het aantal aansluitbare wooneenheden en gebouwen op 1 januari van het beschouwde jaar

- Definities (artikel 1.1.3)

- Schrappen van definitie 'aansluitbaarheidsgraad' (2°)
- Schrappen van definitie 'ontsloten wooneenheid of gebouw' (96°)

Voor de VREG,

Brussel, 20 juli 2015

Thierry Van Craenenbroeck
Waarnemend gedelegeerd bestuurder

¹³ Voor berekening van de aansluitingsgraad